[2023]3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ

ਸ਼੍ਰੀ. ਰਾਕੇਸ਼ ਰਮਨ

ਬਨਾਮ.

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਕਵਿਤਾ

(2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2012)

ਅਪ੍ਰੈਲ 26, 2023

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੱਜ।]

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955: ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈ. ਏ.) ਅਤੇ - ਤਲਾਕ-ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਆਧਾਰ-ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਤਭੇਦ-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਹਿ-ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆਃ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਟੁੱਟਣ ਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ, 25 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਅਲਹਿਦਗੀ ਹੈ, ਸਹਿਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਹਨ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲ੍ਹਾ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ-ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਵਧੇਰੇ ਕੌੜੇ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ - ਇਸ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ- ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੋੜਨਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਆਧਾਰ 13 (1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ 1.1 ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਤਿੱਖਾ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਪਿੱਛੇ. ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 71ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 217ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 10,12][558-ਏ-ਬੀ, ਈ-ਐਫ]

1.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਰਥ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ ਜੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਵਧੇਰੇ ਕੌੜਾ ਅਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਜੋ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਾ 13 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16][560- ਡੀ-ਜੀ]

1.3 ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੰਧਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਲੱਗ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਹਿਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੁੜੱਤਣ ਨੂੰ 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈ. ਏ.) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ

ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸਹਿਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਹੈ; ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ' ਵਿਆਹ 'ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ' ਤੇ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ ਸਿਰਫ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18][562-ਸੀ-ਈ]

1.4 ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ.1,00,000/-ਰੁਪਏ (ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਜੋਂ 30,00,000/-ਰੁਪਏ (ਤੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19,20][562- ਐੱਫ ਐੱਚ]

ਸਮਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਜਯਾ ਘੋਸ਼ (2007) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 511-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਵੀਨ ਕੋਹਲੀ ਬਨਾਮ ਨੀਲੂ ਕੋਹਲੀ (2006) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 558; ਕੇ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਏ. ਦੀਪਾ। (2013) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 226; ਆਰ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਸ਼ਮੀਤਾ (2019) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 409; ਮੁਨੀਸ਼ ਕੱਕੜ ਬਨਾਮ ਨਿਧੀ ਕੱਕੜ (2020) 14 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 657; ਨੇਹਾ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਦੀਪਕ ਤਿਆਗੀ (2022) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 86-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2006) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 558	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
(2013) 5 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 226	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
(2019) 9 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 409	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 13
(2020) 14 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 657	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 13
(2022) 3 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 86	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 13
(2007) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 511	ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਪੈਰਾ 16

ਸ਼. ਰਾਕੇਸ਼ ਰਮਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮਤ ਕਵਿਤਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2012 ਵਿੱਚ 2013.

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 08.04.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐੱਮ ਏ ਪੀ ਨੰ. 2009 ਦੇ 52.

ਐਸ. ਕੇ. ਰੁੰਗਟਾ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਨਰੇਸ਼ ਦਕਸ਼, ਅਭਿਸ਼ੁਮਤ ਗੁਪਤਾ, ਰੰਜਨ ਭੋਰੀਆ, ਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐੱਸ. ਕੇ. ਭੱਲਾ, ਐੱਸ. ਆਰ. ਸੇਤੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਜਲੀ ਤਿਵਾੜੀ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੁਲੀਆ, ਜੇ.

1.ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਤਹਿਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਉੱਤਰੀ) ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਉੱਤਰੀ) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 02.05.2009 ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਪਤਨੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 26.02.2013 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਵਿਆਹ 16.04.1994 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਤਹਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਤਭੇਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ, 1994 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ)। ਇਹ ਸਤੰਬਰ 1994 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਮਾਰਚ 1995 ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। 16.02.1998 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 16/17.02.1998 ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਮਾਰਚ 1998 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 1998 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਰ ਕਿਰਾਏ' ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਪਰ ਫਿਰ 24.08.1998 ਨੂੰ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। 29.11.1998 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 17.12.1998 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ/406 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਪਰਬਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ 15 ਤੋਂ 20 ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਤਨੀ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 323 ਅਤੇ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 150 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

3. ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਈ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਬੋਝ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈ. ਏ.) ਅਤੇ (ਆਈ. ਬੀ.) ਤਹਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਉੱਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਅੱਗੇ 20.09.2002 ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

4. ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ 'ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ' ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਜੋ ਉਸ ਦਾ 'ਸਤਰੀਧਨ' ਸਨ, ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਅਤੇ 406 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ). ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਵਿਚੋਲਗੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਈ ਸੀ।

5. ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 15.10.2003 ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਬਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਤਿਆਗ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ

29.11.1998, ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਵਾਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਗ' ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 323,324 ਅਤੇ 498ਏ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

7. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਐੱਸ.ਕੇ. ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ.ਕੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ. ਭੱਲਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਪਤਨੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

8. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 08.04.2011 ਦਾ ਹੈ, ਜੋ 12 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ (i) ਕਿ "ਜੋੜਾ" ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ii) ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜੋੜਾ ਸਿਰਫ 4 ਸਾਲ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਿਹਾ। (iii) ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫ਼ਾਈ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ।

9. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਵਿੱਚ ਹੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। 11.04.2015 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਫਿਰ 09.05.2015 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਯਤਨ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵੱਲ, ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਤਲਾਕ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਪਤੀ-ਪਤਨੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨ, ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਤਿੱਖਾ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ.

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਵੀਨ ਕੋਹਲੀ ਬਨਾਮ ਨੀਲੂ ਕੋਹਲੀ [1] ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਏ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਦੀਪਾ [2]

12. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 71ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 217ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ।

13. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਸ਼ਮੇਥਾ [3], ਮੁਨੀਸ਼ ਕੱਕੜ ਬਨਾਮ ਨਿਧੀ ਕੱਕੜ [4] ਅਤੇ ਨੇਹਾ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਦੀਪਕ ਤਿਆਗੀ [5] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੂਰਣ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

1 (2006) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 558
2 (2013) 5 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 226
3 (2019) 9 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 409
4 (2020) 14 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 657
5 (2022) 3 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 86

ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

14. ਨਵੀਨ ਕੋਹਲੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਦੇ ਨਾ-ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ ਟੁੱਟਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ।
15. ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਅਦਾਲਤੀ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਅਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਸਫ਼ਲਤਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋੜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਹੈ ਜੋ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਾਮਲੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੇ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਮ ਵਿਵਹਾਰ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਮਾ ਅਲਹਿਦਗੀ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਜਯਾ ਘੋਸ਼ [6] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈ. ਏ.) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਹਿੰਸਕ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਿੰਦਿਆ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਦੋਸ਼ਾਂ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਵਾਲੀਅਮ 13,4 ਵੀਂ ਐਡੀ, ਪੈਰਾ 1269, ਪੰਨਾ 602) ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ

"ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਹਿੰਸਕ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਿੰਦਿਆ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ

6 (2007) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 511

ਕੁਦਰਤ ਜਾਂ ਗੁਣ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਚਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜੋ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕੀ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅੱਗੇ, ਕਥਿਤ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੇਰਹਿਮੀ ਲਈ ਘਟੀਆ ਇਰਾਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਰਥ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।[7]. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਵਧੇਰੇ ਕੌੜਾ ਅਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਜੋ ਨਾ-ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈ. ਏ.) ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

7 ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈਏ)

17. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ 'ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ' ਅਤੇ 'ਵਿਵਹਾਰ' ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਰ ਘੋਸ਼ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈਃ -

"46...ਜੇ ਇਹ ਭੌਤਿਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲੂਕ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਨੇ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਖਰਕਾਰ, ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈਃ -

... ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

(i) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਗੰਭੀਰ ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ, ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।
(xii) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰੀਰਕ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਭੋਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਪਾਸੜ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(xiii) ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕਪਾਸੜ ਫੈਸਲਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(xiv) ਜਿੱਥੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੰਧਨ ਮੁਰੰਮਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਗਲਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਤਿਕਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

18. ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ ਹੈ ਜੋ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜੋੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੰਧਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਲੱਗ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਹਿਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੁੜੱਤਣ ਨੂੰ 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈ. ਏ.) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ ਅਟੱਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸਹਿਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ) ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ; ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ 'ਵਿਆਹ' ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਾਰਾਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ।

20. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ.1,00,000/- (ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਜੋਂ.30,00,000/- (ਤੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ.30,00,000/- (ਤੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼. ਰਾਕੇਸ਼ ਰਮਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮਤ ਕਵਿਤਾ [ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੁਲੀਆ, ਜੇ.]

ਅੱਜ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨਾਲ। ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਜਿਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਪਤਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਵੰਡੇਗੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਕ: ਆਦਿਰਾਜ ਬਾਲੀ, ਐਲਸੀ ਆਰਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler